

NEFS Sorunu

Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN

**“Nefsinle mücâdele et. Nefsini ıslâha uğraş.
Nefsini ıslâh edemeyen kişi zâhiren insan da olsa
hakikatte hayvandır, hatta hayvandan da beterdir.”**

Muzaffer Ozak, Blog yazıları - Nasihat ve Tenbihler,
<http://www.muzafferozak.com/nasihatleri.html> erişim:27.03.2020

Yeni başlayan bir yazının başında, böyle biraz kalın-kaba kenarlı bir “öğüt” okumak.. sanırım hoş gitmez..

Ama bu sözde yanlış olan bir şey yok ki..

Muzaffer Ozak Hoca'nın bir sonraki nasihatı da şöyle:

“İnsanın içinde bir kobra yılanı vardır ki ona **nefs-i emmâre derler.
Nefsini ıslâh etmeyen kişi adam olmaz.
Adam olabilmek için nefis ile mücâdele lâzımdır.
Firavun'un 'Ene rabbükümül a'lâ' diyerek ilâhlık da'vâsına kalkması da,
Nemrud'un 'Ben yer tanrısıyım' iddiâsında bulunması da nefis-i emmâre yüzündendir.
Daha niceleri nefis-i emmâre yüzünden bunlar gibi ilâhlık da'vâsına kalkmışlardır.
O nefis-i emmâre yılanı o kadar dik başlıdır ki, dâimâ kafasını yukarı kaldırır ve Allah ile boy ölçüşmeye kalkar.”**

Daha önce yazmıştım; biri karşınızda **“ben de insanım”** nidasıyla kendini savunmaya başladığında, özünde kendisinin de hayvan tarafının olduğunu söylemektedir diye..

Muzaffer Ozak Hoca'nın söylediği de budur..

Yani **“Nefsini ıslâh edemeyen kişi zâhiren insan da olsa hakikatte hayvandır hatta hayvandan da beterdir.”** sözünün yalın ifadesi, kişinin gerektiğinde kullanabileceği **“AKIL”** yetisine sahip olmadığının beyanıdır.

“Hatta hayvandan da beter” ifadesinin nedeni ise.. hayvanın “akıl kullanma” gibi bir keyfiyetle sorumlu tutulmamış olmasıdır.

Allah kimi “akıl” ile donatımlı kıldı ise.. sorumlu olan da odur.

İnsanın akli nefsinin önünde kavi bir engel oluşturamıyor ise, abartılı olarak **“hayvandan da beter”** benzetmesi yapılmıştır.

Yani insan aklını kullanmayarak ya da kullanamayarak kendini memeli hayvan basamağına indirgemıştır. Bunda da yanlış yok..

Ancak.. kim böyle bir kişi ile **yola çıkmak, ya da canına yol arkadaşı olsun** ister..

Kim ki her koşulda “önce ben” der.. onu tanımlayan nitelik olarak “bencil” demek pek doğru olmaz..

Doğrusu.. kişinin nefis sorununa sahip olduğu ve bunun da ayırtında olmadığı fiili durumudur. İşte bu nitelikte olanlar, insana – Allah’ın Kulu’na bu dünyada yol arkadaşı olamazlar.

Hâl bu olduğunda da durum, yazının girişinde verilen **Muzaffer Ozak Hoca’nın sözü** gibi kalın-kaba kenarlı tanımlanabilir. Söyleneni anlamaya – kavramaya çalışmak ise.. sadece bizlerin - Allah’ın Kulları’nın sorumluluğudur.

Geriye doğru düşündüğümde.. nefsimin bana başa çıkamadığım sorunlar yarattığını hatırlamıyorum. Bana sürekli sorun yaratan beynimin bir fonksiyonu olan aklımdı.. Akıl aslında sorun çözer değil mi; benimki bana sorun yaratırdı. Aktif akademik çalışma yaşamım boyunca aklımın önünde bazen insan tarafımla durmak ve onu durdurmak zorunda kaldım.

Beynim bana her zaman üzerinde çalışabileceğimden, başarabileceğimden daha fazla fikir üretti.. Düşündüklerimi ne yazarak ne de konuşarak anlatmaya yetişebildim; elimin yazma, not alma hızı, beynimin fikir üretme hızına, yetişemezdi. Bu ruhu çok rahatsız eden bir keyfiyettir. İnsana hiç yeterli olduğu duygusunu vermez, bu duyguyu yaşatmaz. Ne yaparsam yapayım aklımın ürettiklerine yeterli olamadım.

Ve de insanların NEFS denilen o dirimsel enerjiyi neden bu kadar abarttıklarını anlamakta zorlandım.. Yaşamlarını bu can enerjisine irade denen gücü dışlayarak nasıl teslim ettiklerini anlayamadım. Oysa aklın nefsi sorun olmaktan çıkarması kolaydı.. Ama dur durak bilmeyen, sürekli taşıyamayacağım ağırlıkta fikir üreten aklım beni çok daha fazla yoruyordu.. Ve bu akıl bir de korku bilmeyen ruhumla birlikte iş tutunca.. tehlikeli de olabiliyordu. Allah izin verir de fakülte anılarımı yazmayı tamamlayabilirsem, bunları uzun uzun anlatacağım.

Beynimde, henüz zamanı gelmedi yargısı nedeniyle yazamadığım çoktan üretilmiş fikirlerin saklandığı bir “fikir arşivi” var; onlarca yıldır kalabalık ve ağır bir beyinle yaşamaktayım ve ayaküstü zaman öldüren sohbetlere kapalı bir beyin bu.. çünkü boş söze yeri yok.. zaman öldürmeye sabrı yok.. Benim nefsimin sözü mü olur.. Ben nefis fakiri biriyim..

Nefs kavramı üzerine okumak elbette gerekiyor. Sufi Literatürü bilmek / öğrenmek gerekiyor. Ama ondan önce, insanın kendi beyin yapısını ve nasıl çalıştığını.. kalbinin kapsam genişliğini.. beden denen o maddi yapının gücünü ve de emanet edilen ruh üzerinden nerelere ve nasıl ulaşabileceğini bilmesi - hissedebilmesi gerekiyor.

Özetle Yaradan Allah'ın Kul'una emanet ettiği bedeni ve ruhu ile fazlından ihsan ettiği kudreti hissetmesi - bilmesi gerekiyor.

Allah her Kul'unu tek nüsha - biricik yarattığına göre, Yaradan Allah ile Kul'u arasına herhangi birinin girebilmesi mümkün değildir. Aydınlatıcı bilgi doğrudan Ruh'un derininden Kul'a gelir ve Allah bu konuda Kul seçimi yapmıyor diye iman ederim. Yeter ki, Kul buna ulaşmayı murat etsin.

Kendine ihsan edilen gücü hissedebilen Allah'ın Kulu'nda nefsin lafı mı olur.

Bu yazıda kendimden söz etmek, çözemediğim sorunlarımı anlatmak isterim.

Anlatayım ki, bir insanın kendi varlığı üzerinde düşünmesine – çalışmasına ve de kendini tanımaya örnek olsun..

Beni de her bir Kul'u gibi Allah yarattı ve en iyi de kendisi tanır;

ben de kendisinin yardımıyla kendimi tanımak isterim.

Kim olduğum konusunda kuşku yoktur; Allah'ın kuluyum.

Derdim beni ne nitelikte yarattığı ve özellikle benden – bu kulundan ne beklediği..

Nasıl bir “imtihan” içinde olduğumu anlamaya çalışıyorum; bunun için de önce kendimi yani sadece bana ait olan kendi varlık özelliklerimi tanımam gerekiyor.

Beni türlü hâl durumlarıyla karşı karşıya bırakarak sınavabilir; ancak indirdiği Âyetle (Bakara - 286) verdiği bir sözü de var. Bana taşıyamayacağım bir yük vermeyecek.

Yani bu bana çizilen bir hat referansıdır; ne kadar diri durabileceğimin..

sabredebilme / taşıma gücümün uç noktasının nerede olduğunun referansıdır.

Bir Kul Allah'ın yarattığı Kâinatta / Evrende kendi haddini – sınırlarını bilirse..

zaten o her koşulda güçlü bir varlık olarak var olmayı sürdürecektir.

Bu arada, insanın haddini bilmesi konusu çoğu kere itaat etmesi anlamına özdeş tutulur ki,

bu doğru değildir.

İtaat keyfiyeti her koşulda uyum sağlama keyfiyetini içerir..

Kişinin haddini bilmesi ise bu keyfiyeti öncelikle çağırıştırılmaz.

Aksine kişinin nerede duracağını bilmesi demektir ki bu da ne kadar akıllı olduğunun göstergesidir.

İlk gençlik yıllarımda arada bir hissettiğim ve yakın zamana kadar devam eden ve zaman zaman da rahatsız edecek düzeylere çıkan zihinsel bir ikilem içinde yaşadığım duygusuna sahiptim..

Eskisi kadar güçlü olmasa da, bu duyguya hâlâ sahibim.

Duygu şöyle bir şey..

Yaşamımda **“Ah, yaptığım bu iş yanlıştı.. keşke bunu yapmamış olsaydım..”** ya da **“Şu kadar yılı, zamanı gereksiz işlerle harcadım. Bunca emek boşa gitti.”** türünden düşüncelerim olmadı; yaşamımda böyle pişmanlıklar yoktur.

Aksine.. yaptığım her işin birbirine eklemlenerek, tamamlandığını, yıllar boyu uzayıp gidişini izledim..

Bu beni bazen zihinsel olarak meşgul ederdi; üzerinde düşünürdüm.

Nasıl bu kadar kendinden emin ve huzurlu olabiliyordum ve bu kendiliğinden gerçekleşiyordu..

Aslında anlayamadığım şey buydu.. Huzur. Özellikle bunun peşinde değildim. O sadece vardı.

Beni hareketlendiren bir etkileyici dışardan gelmiyor ya da gelemiyordu.

Beni harekete geçiren her neyse.. ben onu kendi varlığımdaydım.

Bundan ötürü de akademik yaşamımda kimseye eklemlenememiştim..

Buna gerek duymuyordum.

Ne harici akla ne de harici güce gereksinim vardı..

Ne yapılması gerektiğini biliyor ve yapıyordum.

Yanıma gelen bana eklemleniyordu.

Uzun yıllar böyle geçti, sonunda olanı görebildim.

Ben sadece sevdiğim, hoşlandığım işleri yapmaktaydım..

Çalıştığım kurumlarda, amirinden memuruna iş arkadaşlarım, meslektaşlarım hoşlanmadığım işe beni “mecbur” edecek güce erişememişlerdi..

Gerçekten durum böyle mi seyrediyordu..

Yoksa ben.. nasıl seyrettiğinin farkına varmadan.. yaptığım her işi mi seviyordum..

Yani beni nefsim mi kandırıyordu..

Bu ikilem üzerine zaman zaman çok yoğun düşündüğümü hatırlıyorum.

Uğraşlarımın tümü bu konuda sonuçsuz kalmıştır.

Her zaman hoşlandığım, anlamlı bulduğum.. bana zevk veren işleri yaptım ama..

Yaptığım her iş mi bana zevkli geldi yoksa gerçekten zevk veren işleri mi yaptım..

Hâlâ bilemiyorum..

Bugün genç insanlarla sohbet ederken, benim bu ileri yaşımda bu yoğunlukta nasıl çalışabildiğim üzerine fikir yürütmeye başladıklarında onlara söylediğim şey şudur:

“Ben hiç sizin düşündüğünüz anlamda çalışmadım ki, sadece bana zevk veren şeyler yaptım.. bir de bunun için bana para verdiler..”

Bu ifade tarzım, çoğunu güldürdü..

Bazıları da gülümseyerek ve yüzüme dikkatle bakarak sessiz kaldılar.

Çalışma yaşamım için söyleyebileceğim tek **“doğru”** anlatım budur.

Üç çeyrek asırlık yaşamımda insan kendini bu kadar kusursuz kandırabilir mi..
Ve yaşamı ağırlıklı olarak huzurlu olabilir mi..

Bugün bile hâlâ, bankaya gidip emekli maaşımı alırken, ki resmi belgeler üzerinde 44 yıl 3 ay çalışmış kaydı görünüyor;

“Onca yıl çalıştım, hak ettiğim paramı alıyorum, iyi ki emekliyim, hayatımı yaşıyorum” diye düşünmüyorum; maaşımı elbette memnuniyetle alıyorum.

Ancak.. **“bana hâlâ para veriyorlar” ve ben sadece kendi zevkim için, yaşamı ancak böyle yaşanmaya değer gördüğüm ve zevk aldığım için çalışıyorum..**

“Çalışma” ile “geçimlik parayı kazanma” ifadeleri benim anlam dünyamda hiçbir zaman bir araya gelmedi..

Ben galiba bilincine ermeden, O’nun “Kul’u” ve yeryüzündeki “Halifesi” olarak, Allah’a olan borcumu ödemeye çalıştım ve çalışıyorum.

Yani her ne yapıyor olursam olayım, yaptığım iş para karşılığı yapılan iş kadar ucuz olmadı hiç.

Aktif akademik çalışma yıllarımda “zaman” sahip olduğum en az ve en değerli şey’imdi..

Ve hâlâ öyle.. yani “emekli” olmanın da ne olduğunu nasıl yaşanması gerektiğini bilemiyorum.

Önemli de değil..

Her zaman için yaptığım iş.. yapılması “gereken iş” oldu.. Ona uyumlu da yaşadım.

Şu anda da sadece yapılması en gerekli olanı yapıyorum.

Yapılması “gereken” iş de her zaman için kendi seçtiğim ve kendi verdiğim karar oldu.

Yani.. yeryüzündeki zamanımı hâlâ ucuza veremiyorum.

Bu arada banka da bana geçimlik parasını ödemeyi sürdürüyor.

O ya da bu kurum, birileri bana bu geçimlik parasını gönderecek..

Çünkü bu parayı Kul’una uzatan Allah’ın eli..

Geçimlik param bana ecele kadar gelecek..

Buna iman ederim.

Ben bana düşen işe borçluyum; borcumu ödemem gerekiyor.

Bu da “mazlumun yanında, zalimin karşısında olmak” demekmiş.

Her iman edenin de bu işi kendi meşrebine göre.. ama.. cihat ciddiyetinde ve özenle sürdürmesi anlamına gelirmiş..

Şimdilerde düşünebiliyorum.. 70 yıl boyunca zaten Allah’ın Kul’u olarak yaşarmışım..

Bana O’ndan başka emir verecek güç hiç olmamış..

Ecel’e kadar yaşam da, borç da, iş de sürecektir gibi görünüyor. Allah’ın izniyle elbette..

Siz.. Kendiniz üzerine böyle uzun uzun düşünür müsünüz..

Kendinizi tanımanız sizin için de bu kadar önemli olabilir mi..

Allah’a emanet olun.